

SOCIAL- OCH HÄLSOVÅRDSUT- SKOTTETS BETÄNKANDE 31/2003 rd

Regeringens proposition med förslag till lagar om ändring av lagen om olycksfallsförsäkring, lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruksfö- retagare och lagen om finansiering av arbetslös- hetsförmåner

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 9 december 2003 en proposition med förslag till lagar om ändring av lagen om olycksfallsförsäkring, lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare och lagen om finansiering av arbetslöshetsförmåner (RP 159/2003 rd) till social- och hälsovårdsutskottet för beredning.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringsråd Pasi Koskinen, social- och hälsovårdsministeriet
- regeringssekreterare Jaakko Hannula, social- och hälsovårdsministeriet

- lagstiftningsråd Marjut Jokela, justitieministeriet
- verkställande direktör Heikki Pohja, Arbetslöshetsförsäkringsfonden
- direktör Kaarina Knuuti, Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK
- jurist Kalle Räisänen, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf
- ombudsman Tapio Kuikko, Industrins och Arbetsgivarnas Centralförbund
- ombudsman Mikko Räsänen, Servicearbetsgivarna rf
- arbetsmarknadsombud Merja Berglund, Företagarna i Finland.

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslås att lagen om olycksfallsförsäkring, lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare och lagen om finansiering av arbetslöshetsförmåner ska kompletteras med bestämmelser om preskription av fordringar, eftersom lagen om preskription av skulder som träder i kraft vid ingången av år 2004 inte gäller socialförsäkringsförmåner, skatter, offentliga avgifter eller andra fordringar som kan drivas in i utskökningsväg utan dom eller beslut.

Till lagarna fogas preskriptionsbestämmelser gällande fastställande och uppbörd av försäkringspremier, återbäring av försäkringspremier som betalats till ett för stort belopp samt återkrav av ersättningar som utbetalats utan grund.

Försäkringsanstalten ska debitera en försäkringspremie senast inom fem år från det att premien förfallit till betalning eller från den tidsfrist som angetts för fastställandet av premien och uppbära premien inom fem år från att pre-

mien fastställts. Dessa preskriptionstider kan inte avbrytas. Rätten till återbäring av en försäkringspremie som försäkringstagaren betalat utan grund skall preskriberas tio år efter att premien betalats. En grundlöst utbetald ersättning skall återkrävas inom tio år från att den betalats. En fordran som fastställts genom ett återkravsbeslut skall preskriberas fem år efter att beslutet meddelats. Dessa preskriptionstider kan avbrytas. Efter avbrottet börjar en ny preskriptionstid på fem år. Dessutom föreslås bestämmelser om preskriptionstiden för fastställande av övriga betalningsförpliktelser enligt lagen om olycksfallsförsäkring och preskriptionstiden för uppbörd av dessa avgifter.

Beslut om beloppet av självrisk enligt lagen om finansiering av arbetslöshetsförmåner ska inte kunna meddelas efter det att fem år förflutit från den tidpunkt som angetts för uppbörd av premien. Återbäring av självrisk ska sökas inom fem år från det att ansökan om återbäring tidigast kunde göras. En fordran som gäller självrisk som ska återbäras preskriberas inom

fem år efter det att beslutet gavs, om inte preskriptionen avbrutits innan dess.

I lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare ska ändringarna genomföras med hänsyn till att lantbruksföretagarnas olycksfallsförsäkringspremie tas ut i samband med den premie som avses i lagen om pension för lantbruksföretagare.

I lagen om olycksfallsförsäkring och lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare föreslås dessutom ändringar som föranleds av den nya förvaltningslagen som träder i kraft vid ingången av 2004. Förvaltningslagen ska såsom allmän lag gälla när olycksfall i arbetet behandlas vid privata försäkringsanstalter och Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt. I samband med dessa ändringar föreskrivs vissa små avvikelser från förvaltningslagens bestämmelser. Avvikelserna gäller bl.a. delgivning av förpliktande beslut, rättelse av fel och förande av talan för en person som inte fyllt 15 år.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft så snart som möjligt efter det att de har antagits och blivit stadfästa, dock tidigast den 1 januari 2004.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmän motivering

Med hänvisning till propositionen och övrig utredning finner utskottet förslaget nödvändigt och angeläget. Utskottet tillstyrker lagförslagen med följande anmärkningar och ändringsförslag.

Bestämmelserna om preskription

Regeringen föreslår att lagarna om olycksfallsförsäkring och lagen om finansiering av arbetslöshetsförmåner kompletteras på grund av att en lag om preskription av skulder (728/2003) träder i kraft den 1 januari 2004. Enligt förslaget ska försäkringsanstalterna debitera en försäkringspremie senast inom fem år från att premien har förfallit till betalning eller ta ut premien inom fem år efter att den har fastställts. Preskriptionstiderna ska inte kunna avbrytas. Rätten till återbäring av en försäkringspremie som försäk-

ringstagaren betalat utan grund och rätten att återkräva en grundlöst utbetald ersättning får en preskriptionstid på tio år. Preskriptionstiderna ska kunna avbrytas.

Enligt den nya lagen om preskription av skulder är den allmänna preskriptionstiden för skulder tre år och den börjar som regel löpa när en skuld förfaller till betalning. Den allmänna preskriptionstiden förkortas således avsevärt jämfört med den nuvarande tioårsregeln. Syftet med den förkortade allmänna preskriptionstiden för skulder är dels att skuldförbindelser ska kunna klaras av inom en rimlig tid, dels att främja god indrivningssed. Med reformen vill regeringen skydda förtroendet för de rådande förhållandena eftersom omställningar i långvariga förhållanden har flera negativa effekter. En betalningsskyldighet som överraskande går till indrivning efter en lång tid kan slå hårt mot den berörda per-

sonens levnadsvillkor eftersom han eller hon inte har kunnat gardera sig för situationen.

Utskottet påpekar att synpunkterna ovan också passar in på socialförsäkringen, särskilt när indrivningen gäller privatpersoner. Tio år är en lång preskriptionstid, inte minst för återkrav av grundlöst utbetalade ersättningar. Utskottet påpekar att bestämmelsen i 53 g § i lagen om olycksfallsförsäkring, som tillåter att en ersättning som betalats ut till för stort belopp av rimlighetsskäl inte drivs in alls eller bara delvis, är en viktig princip när det blir aktuellt att återkräva en ersättning efter en lång tid.

Samtidigt med denna proposition behandlar utskottet också en proposition med förslag till ändring av den privata sektorns arbetspensionslagstiftning vad gäller preskription och återkrav av skuld (RP 154/2003 rd). I de föreslagna lagarna ingår en preskriptionstid på tio år för debitering av försäkringspremier. I samband med behandlingen av propositionen ansåg utskottet det nödvändigt att bestämmelserna om betalnings-skyldighet, preskription och återkrav omprövas när arbetspensionslagarna för den privata sektorn sammanförs. Vidare anser utskottet det nödvändigt att också bestämmelserna om preskription och återkrav av olycksfallsförsäkring samtidigt ses över för att samordnade bestämmelser ska gälla för socialförsäkringen.

Ändringar på grund av förvaltningslagen

Lagarna om olycksfallsförsäkring föreslås dessutom bli ändrade på grund av den nya förvaltningslagen som träder i kraft 2004. Bestämmelserna om jäv, rätt att föra talan, korrigeringsfel i beslut och sättet att delge beslut avviker från bestämmelserna i förvaltningslagen. Särbestämmelser som inte följer förvaltningslagen är befogade i dessa fall, påpekar utskottet.

Samtidigt med den aktuella propositionen lämnade regeringen också en proposition med förslag till lagstiftning om ändringssökande i beslut om social trygghet (RP 155/2003 rd) till riksdagen. I propositionen föreslås 53 c § i lagen om olycksfallsförsäkring bli ändrad så att beslut av olycksfallsbesvärsnämnden och försäkringsdomstolen kan delges genom brev per post. När

förvaltningslagen och den ändrade 55 § i förvaltningsprocesslagen träder i kraft krävs det att besluten delges mot mottagningsbevis. På grund av tiden för behandlingen i riksdagen kommer lagförslagen att sättas i kraft senare än den 1 januari 2004. Därför föreslår utskottet med hänvisning till inkommen utredning att bestämmelserna om delgivning av beslut från olycksfallsnämnden och försäkringsdomstolen ändras i samband med den nu aktuella propositionen. Utskottet föreslår dessutom att hänvisningarna till förvaltningsprocesslagen stryks eftersom de är onödiga.

I 41 d § i lagen om olycksfallsförsäkring föreslås att 23 § i lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården inte ska tillämpas på den bedömning som en sakkunnigläkare vid en försäkringsanstalt meddelar i denna befattning. Enligt vad utskottet har erfart är tanken bakom bestämmelsen att befria sakkunnigläkaren från skyldigheten att i utlåtandet följa vissa formföreskrifter. Utskottet påpekar att den nya förvaltningslagen inte medför några ändringar i formföreskrifterna för läkarutlåtande. Det vore befogat att göra en bedömning av sakkunnigläkarnas ställning i ett större perspektiv. Därför föreslår utskottet att den föreslagna begränsningen i tillämpningen av 23 § i lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården inte tas in i 41 d § i lagen om olycksfallsförsäkring.

Detaljmotivering

Utskottet föreslår att begränsningen i tillämpningen av 23 § i lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården på sakkunnigläkare vid pensionsanstalter stryks i 41 d §.

Vidare föreslår utskottet att bestämmelsen i 41 e § om vilket språk ett beslut ska skrivas på ändras till en hänvisning till språklagen som träder i kraft den 1 januari 2004. Paragrafen föreskriver också om innehållet i ett beslut. Utskottet påpekar att de krav på innehållet i ett beslut som ställs i 44 § i förvaltningslagen kompletterar tillämpningen av 41 e §.

Avslutningsvis föreslår utskottet att 53 c § 6 mom. i lagen om olycksfallsförsäkring komplet-

teras med en bestämmelse om att beslut om olycksfallsbesvärnämnden och försäkringsdomstolen också kan delges den sökande genom ett brev som sänds per post.

Förslag till beslut

På grundval av det ovanstående föreslår social- och hälsovårdsutskottet

att lagförslag 2 och 3 godkänns utan ändringar och

att lagförslag 1 godkänns med följande ändringar:

1.

Lag

om ändring av lagen om olycksfallsförsäkring

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 20 augusti 1948 om olycksfallsförsäkring (608/1948) 30 a § 3 mom., 30 d § 4 mom., 35 a §, 37 § 2 mom., 38 §, 41 a § 3 mom. (*utesl.*), 41 e § 1 mom., 53 c § 6 mom. och 53 f §, dessa lagrum sådana de lyder, 30 a § 3 mom., 30 d § 4 mom., (*utesl.*) 37 § 2 mom. och 53 c § 6 mom. i lag 723/2002, 35 a § i lag 748/2003, 38 § (*utesl.*) och 41 e § 1 mom. i lag 1204/1996, 41 a § 3 mom. i lag 1329/1999 och 53 f § i lag 893/1994, samt

fogas till 53 g §, sådan den lyder i nämnda lag 893/1994, ett nytt 4 mom. som följer:

30 a, 30 d, 35 a, 37, 38, 41 a §
(Som i RP)

41 d §
(*Utesl.*)

41 e §

Försäkringsanstalten skall delge ett beslut och en debitering enligt denna lag per brev som skickas till mottagaren under den postadress som mottagaren har uppgivit. (*Utesl.*) I beslutet skall också antecknas det datum då beslutet har postats, mottagarens namn samt den adress som mottagaren uppgivit för försäkringsanstalten. När det gäller det språk som beslutet ska skrivas på tillämpas språklagen (423/2003).

53 c § (Ny)

Beslut av olycksfallsnämnden och försäkringsdomstolen delges genom att beslutet sänds per post genom brev till mottagaren under den adress han eller hon har uppgett. Försäkringsanstalten, olycksfallsnämnden och försäkringsdomstolen skall i beslutet anteckna vilken dag beslutet har postats samt mottagarens namn och adress. Om det i samband med besvären inte visas något annat, anses ändringssökanden ha fått del av beslutet den sjunde dagen efter den dag då beslutet postades under den adress som ändringssökanden har uppgett.

53 f och 53 g
(som i RP)

Ikraftträdelsebestämmelse
(som i RP)

Helsingfors den 11 december 2003

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Valto Koski /sd
vordf. Eero Akaan-Penttilä /saml
medl. Sirpa Asko-Seljavaara /saml
Anneli Kiljunen /sd
Marjaana Koskinen /sd
Pehr Löf /sv
Riikka Moilanen-Savolainen /cent

Leena Rauhala /kd
Juha Rehula /cent
Paula Risikko /saml
Osmo Soininvaara /gröna
Raija Vahasalo /saml
Erkki Virtanen /vänst
Tuula Väättäin /sd.

Sekreterare var

utskottsråd Eila Mäkipää.